

11^e Post O.N.S. Meeting

Premature ovarian failure Onvruchtbaarheid en impact voor overlevers van kanker

Britt van Merrienboer *MANP*
Verpleegkundig specialist GE/GYN-oncologie
Jeroen Bosch Ziekenhuis, den Bosch

Inhoud

- Definitie prematuur ovarieel falen
- Effecten van behandeling op vruchtbaarheid
- Behandelopties behoud vruchtbaarheid
- Andere opties voor gezinsuitbreiding
- Model voor gespreksvoering

Prematuur Ovarieel Falen

Definitie POF

Amenorroe of abnormaal patroon met uitblijven \geq 3-4 maanden

**Uitblijven
menstruatie**

**Oestrogreen
en
progesteron
deficiëntie**

Met of zonder
symptomen

**Verhoogd
FSH & LH**

< 40 jaar

1 op de 100

Volwassenen: > 30-40 IU/l,
2 x vastgesteld met min
1 mnd ertussen

Prematuur Ovarieel Falen

Definitie POF

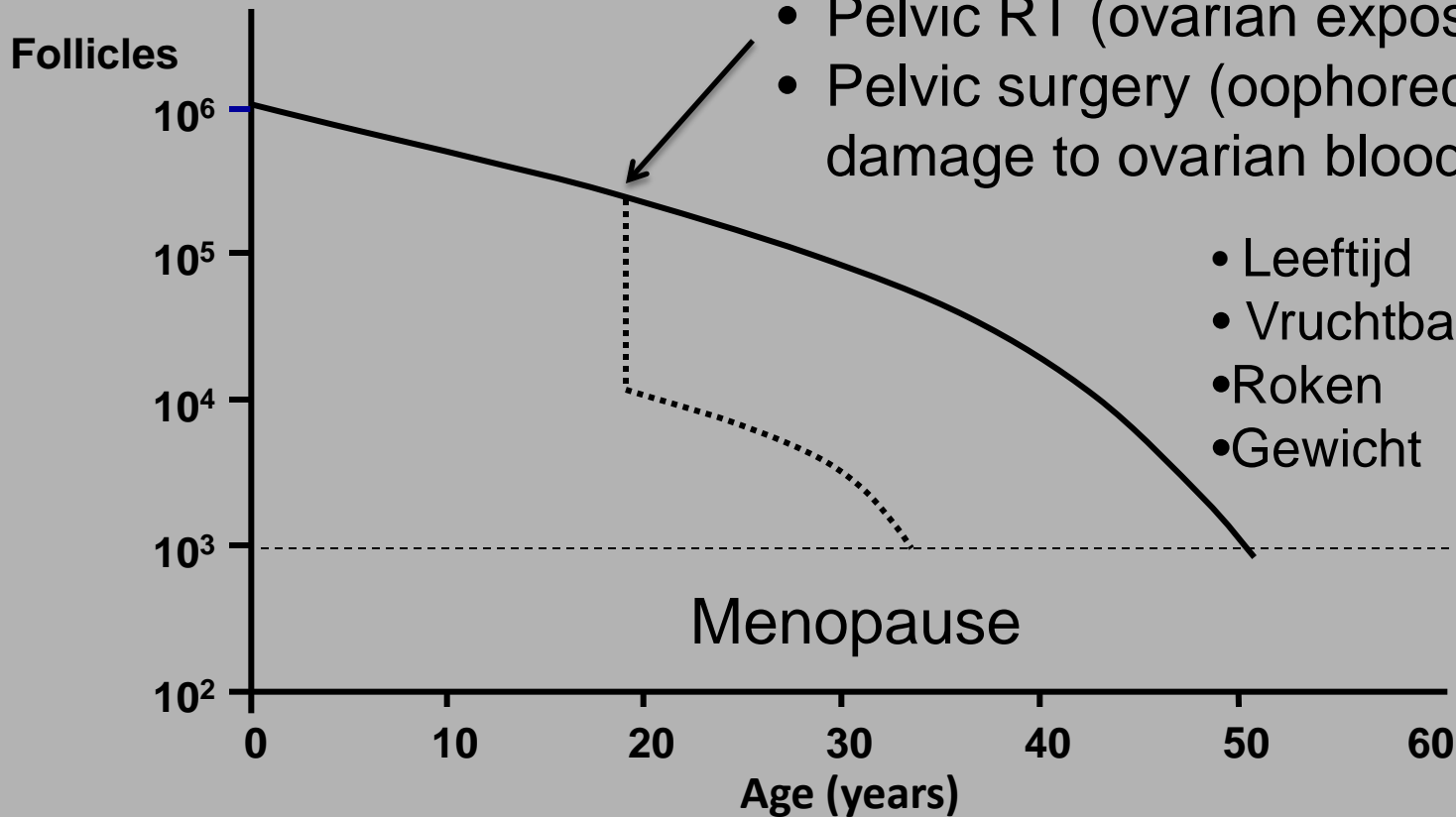

- Uitval voortplantingsfunctie
- Afname hormonale activiteit ovaria
 - Uitblijven of menstruatie met lange tussenpozen

Prematuur Ovarieel Falen Etiologie

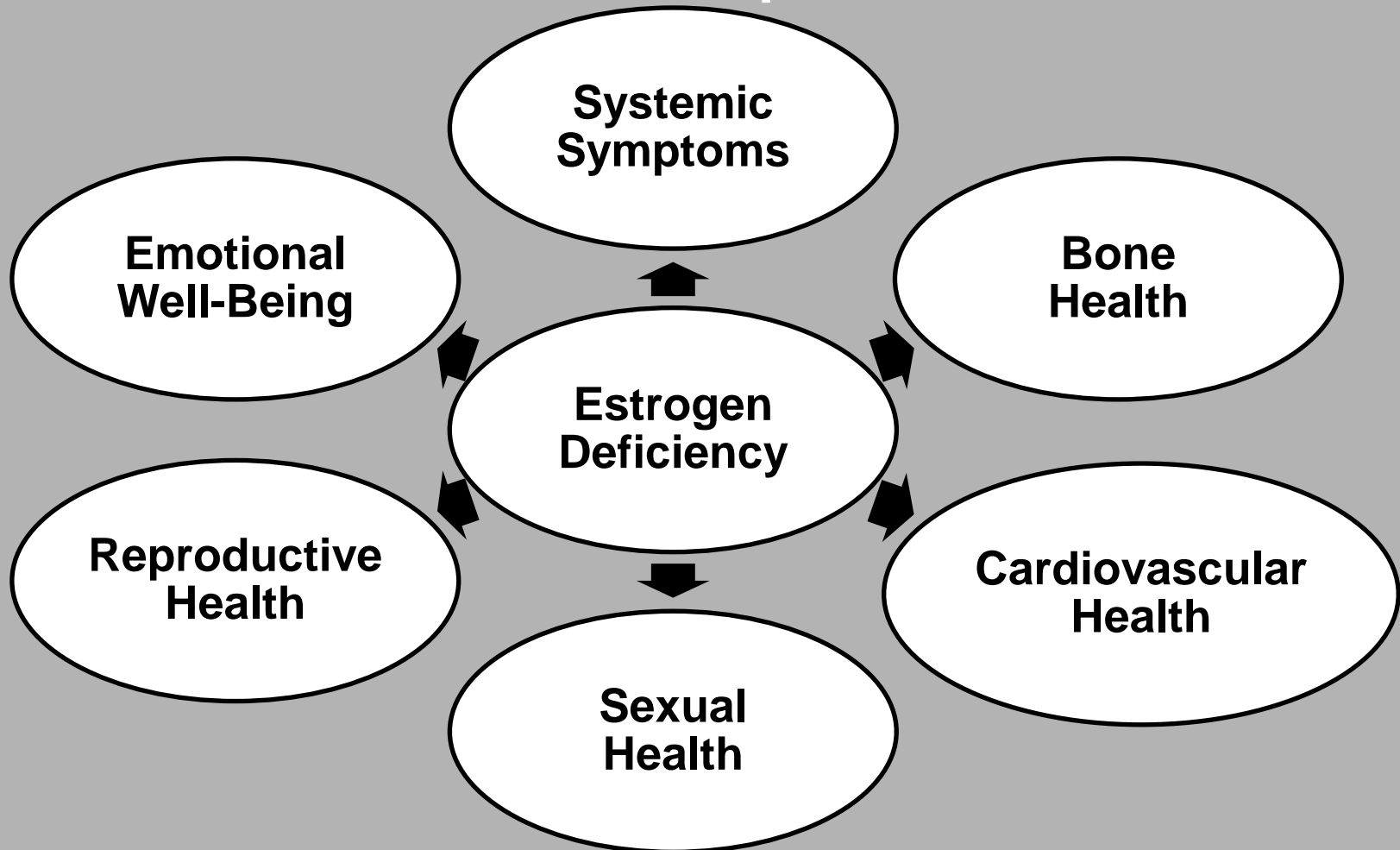
- Chemotherapy (alkylating agents)
- Pelvic RT (ovarian exposure)
- Pelvic surgery (oophorectomy or damage to ovarian blood vessels)

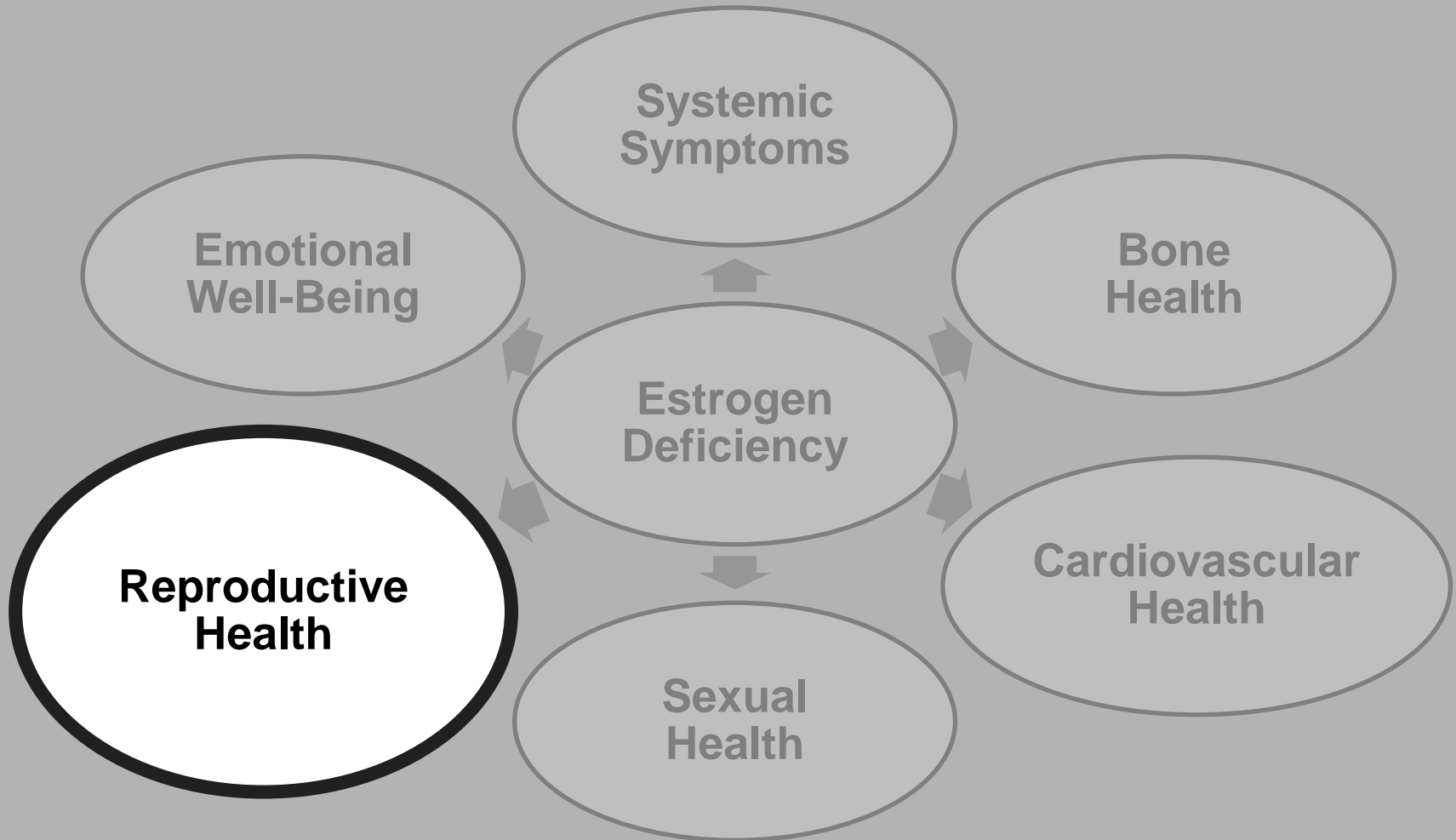
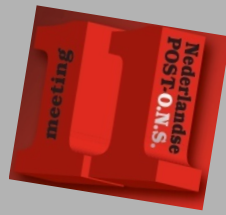
- Leeftijd
- Vruchtbaarheid vooraf
- Roken
- Gewicht

Prematuur Ovarieel Falen

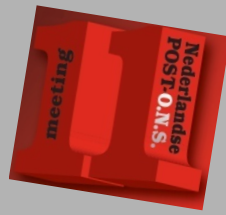
Gezondheidsproblemen

Prematuur Ovarieel Falen

Reproductive health - Vruchtbaarheid

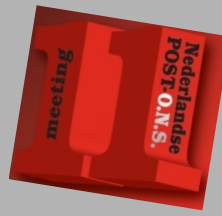
Veel jonge kankerpatienten...

- Hebben een kinderwens na hun behandeling
- Kunnen zich niet herinneren dat hen verteld is over risico op onvruchtbaarheid of behoud van vruchtbaarheid
- Zijn bezorgd over de kans op onvruchtbaarheid

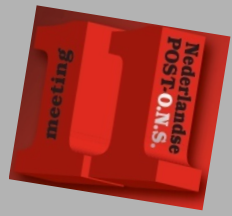
Professionals maken dit niet altijd bespreekbaar...

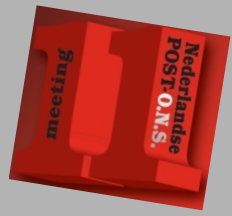
- Kennistekort
- Tijdsgebrek
- Gebrek aan behandelmogelijkheid
- Zorgen om financiën
- Weten niet naar wie te verwijzen
- Geen oog voor belang patiënt

Is bespreken van
vruchtbaarheid een taak van de
oncologieverpleegkundige?

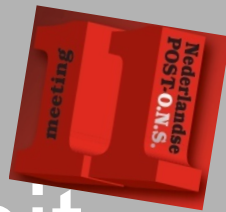

Maken jullie vruchtbaarheid
bespreekbaar?

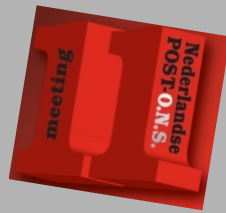
Beschikken jullie over een protocol 'Kanker en fertiliteit'?

Richtlijn benadrukt bespreekbaar maken fertiliteit

“Het is noodzakelijk om met alle premenopauzale vrouwen en meisjes die een kankerbehandeling ondergaan waarbij de kans reëel is dat de ovariële functie door de behandeling vermindert, een counselinggesprek te voeren voordat de behandeling start. Een eerste gesprek over dit onderwerp zal gevoerd worden door de behandelend oncoloog. Wanneer duidelijk is dat behoud van ovariële functie erg belangrijk is voor de patiënt, vindt doorverwijzing naar een gynaecoloog met specifieke expertise op dit gebied plaats. Deze zal dan dieper in kunnen gaan op de mogelijke gevolgen voor de ovariële functie en eventuele behandelingsmogelijkheden.”

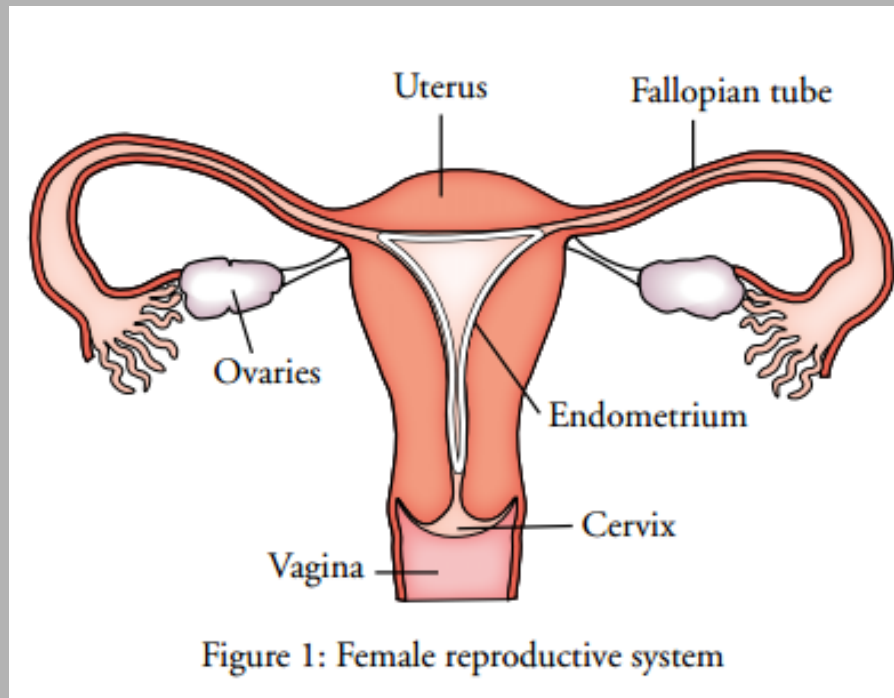
Vrouwen

1. Vruchtbaarheid
2. Effect van de behandeling
3. Behandelopties fertiliteitsbehoud

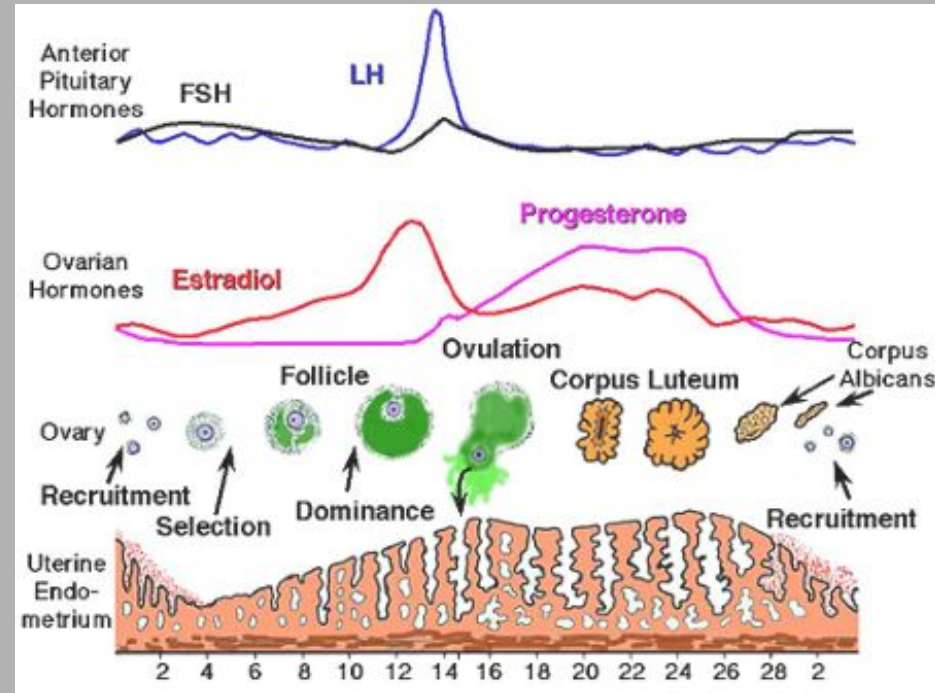
Vruchtbaarheid - anatomie

Van eicel tot zwangerschap

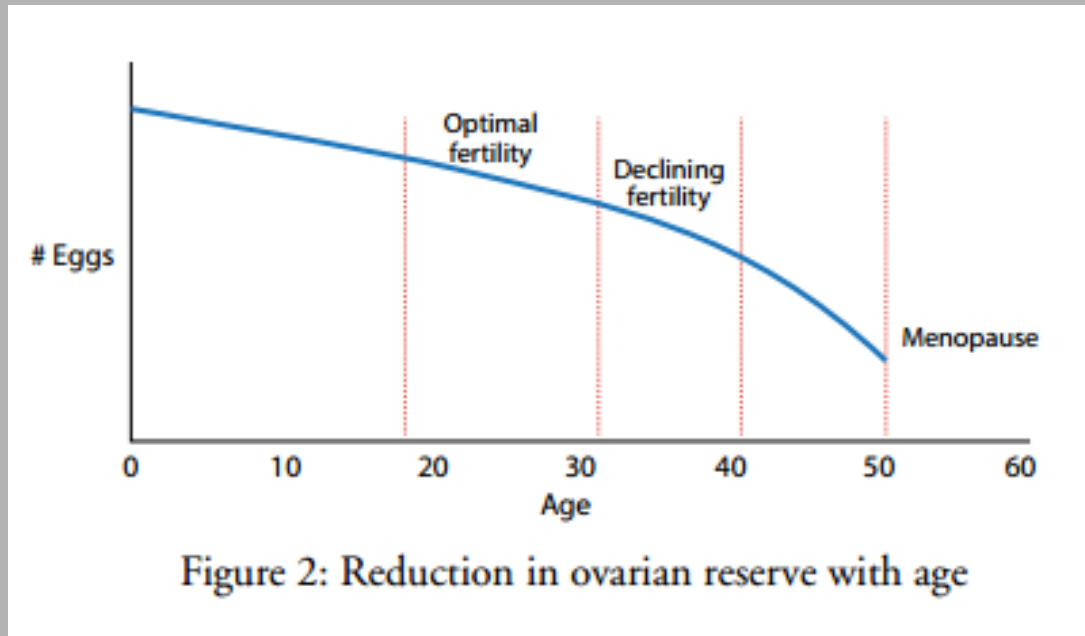
1. Folliculaire fase: rijping eicel
2. Ovulatie of eisprong
3. Luteale fase: baarmoeder maakt zich klaar voor innesteling bevruchte eicel
4. Innesterling: embryo nestelt in in endometrium
5. Zwanger

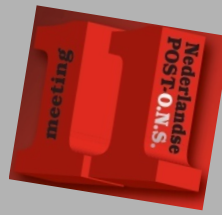
Eicellen - reserves

Geboorte: 1000.000
Puberteit: 300.000
38 jaar: 25.000
Menopauze: 1000

Effecten van behandeling

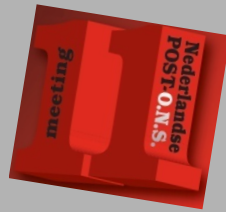
Baarmoederschade:

- Vasculaire veranderingen, beschadiging endometrium → onmogelijkheid innesteling embryo
- Myometrium fibrose → onmogelijkheid groei foetus mogelijk te maken

Disfunctie hypofyse:

- Verstoring hormoonproductie

Opties behoud fertiliteit

Cryopreservatie

Na puberteit:

- Embryo's
- Eicellen
- Ovarieel weefsel

Voor puberteit:

- Ovarieel weefsel

Reduceren toxiciteit

Ovariële transpositie

Ovariële suppressie

Alternative treatment

Cryopreservatie embryo's

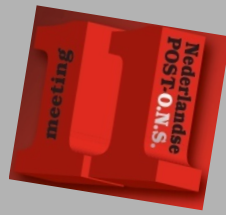

Doelgroep:

- Met relatie
- Met kindwens
- Grote kans op onvruchtbaarheid

- Spoed IVF procedure → invriezen embryo's
- Hormoonbehandeling niet van invloed op kanker
- Vertraging behandeling 4-6 weken: verantwoord?

Cryopreservatie eicellen

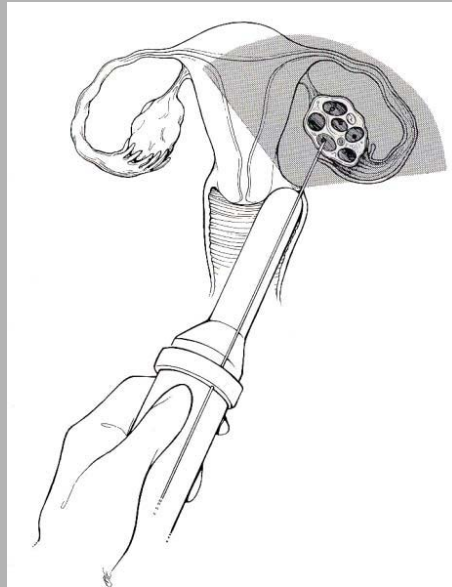
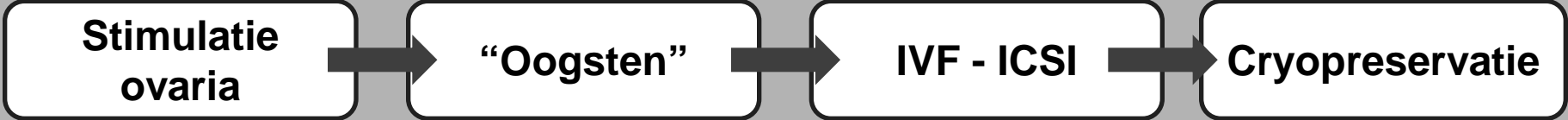

Doelgroep:

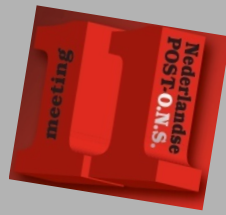
- Zonder relatie
- Wenst geen spermadonor
- Met Kinderwens
- Grote kans op onvruchtbaarheid

- Eicelstimulatie en “oogsten”
- Vertraging behandeling 4-6 weken: verantwoord?
- Hormoonbehandeling niet van invloed op kanker
- Toepassing ICSI
- Geen data over resultaten

IVF - ICSI

Cryopreservatie ovarieel weefsel

Doelgroep:

- Voor en na puberteit
- Volledig verlies ovariumfunctie
- Geen tijdsverlies mogelijk mbt kankerbehandeling

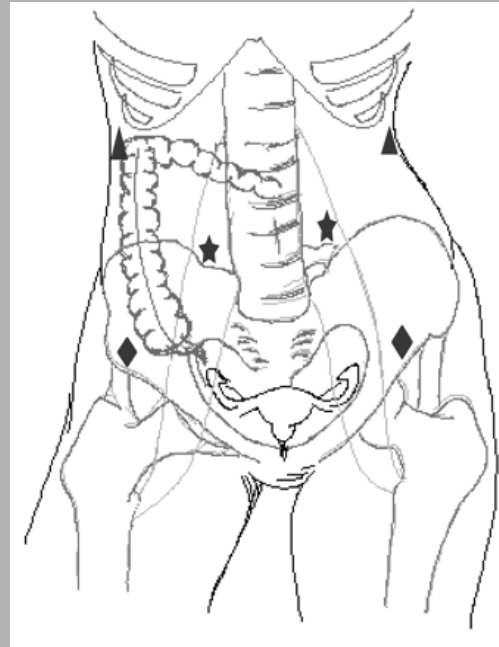
Nadeel:

- Herintroductie tumorcellen
- Veroorzaakt vroegere menopauze
- Onderzoeksverband: UMC Groningen, Nijmegen, Leiden
- Indien geen andere opties

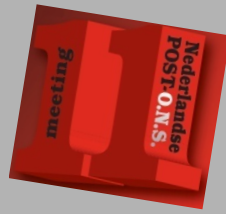
Ovariele transpositie

Doelgroep:

- Met kinderwerns
- RT kleine bekken
- CAVE: Overweeg cryopreservatie eicellen/embryo's.

Ovariele transpositie

- +/-15% alsnog functieverlies (mn > 40 jr)
- Ovariële functie minder na transpositie → succeskans IVF stimulatie en/of zwangerschap lager
- Risico op ontwikkeling symptomatische cysten ovaria (5%)
- Kans op metastasen (mn bij cervixca), of recidief cervixca 0,4-2%
- Uterus wel bestraald: zwangerschap mogelijk?

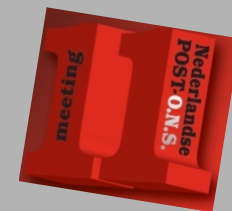
Ovarieele suppressie

Doelgroep:

- Met kindervens
- Chemotherapie
- 10 dagen voor start CTx, maandelijks tot einde behandeling
- GnRH-agonisten → blokkade LH en FSH → uitschakeling ovariumfunctie
- Acute menopauze
- Onderzoeksverband
- Observationel evidence (tegenstrijdige resultaten):
NIET geadviseerd

Alternatieven

Tumor	Alternatief
Cervixcarcinoom	Baarmoedersparende OK
Ovariumcarcinoom	Eenzijdige ovariectomie
Endometriumcarincoom	Hormoontherapie
Rectumcarcinoom	Geen RT
	Switch chemotherapie

Opties voor gezinsuitbreiding

Biologisch kind

Natuurlijke
zwangerschap

IVF

Terugplaatsen
embryo's/ eicellen

Draagmoeder

Alternatieven

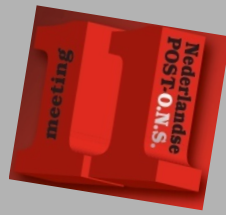
Donor eicel

Donor embryo

Adoptie

Child-free living

Natuurlijke zwangerschap

Wacht minimaal 1-2 met zwangerschap

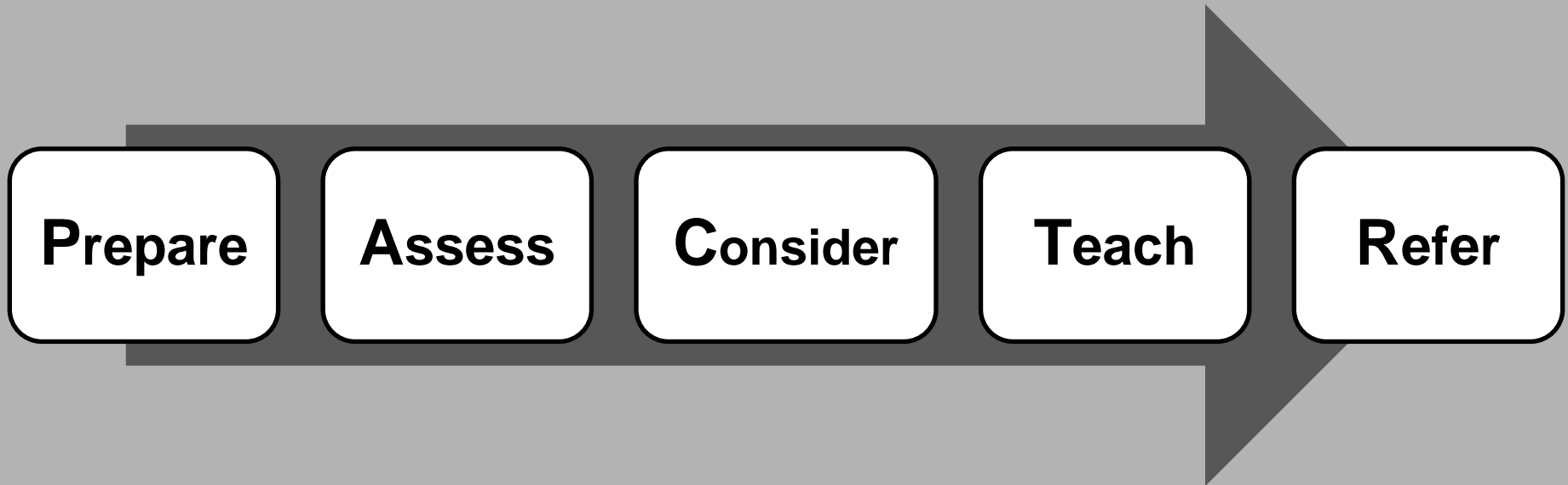
- Herstel van behandeling (fysiek)
- Ontdoen van beschadigde eicellen
- Risico op recidief
- Gezondheid kinderen

Naar gynaecoloog indien na 3-6 mnd niet
zwanger

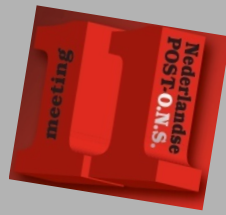
Rol verpleegkundige Communicatie

Parenthood After Cancer TRreatment

Prepare - voorbereiding

- Jouw populatie?
- Hoe vaak speelt vruchtbaarheid een rol?
- Persoonlijke situatie?
- Verwijsmogelijkheden? Protocol?
- Schriftelijke informatie?

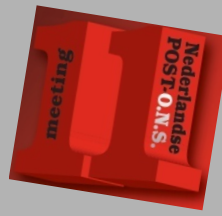
Prepare

Assess

Consider

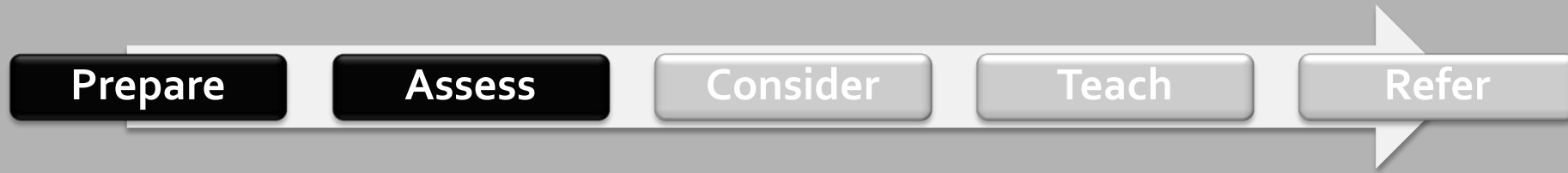
Teach

Refer

Assess - beoordeel

- Relatie?
- Kinderen?
- Kinderwens?
- Voorgeschiedenis mbt vruchtbaarheid?
- Risicofactoren: leeftijd, behandeling, gewicht, roken

Consider - overweeg

- Risico op onvruchtbaarheid tgv (toekomstige) therapie?
- Is 'delay' mbt vruchtbaarheidsbehandeling veilig?
- Is vruchtbaarheidsbehandeling veilig?

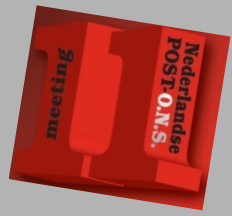
Prepare

Assess

Consider

Teach

Refer

Consider - overweeg

- Ovariele reserves
- Vruchtbaarheid voor behandeling
- Fysieke mogelijkheid zwangerschap te volbrengen
- Acceptatie van vruchtbaarheidsbehandelingen
- Acceptatie van niet-biologisch kind
- Religie, cultuur en ethische invloeden
- Financien

Prepare

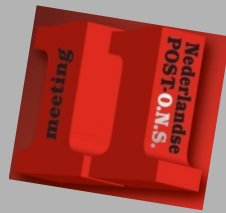
Assess

Consider

Teach

Refer

Teach - informeer

- Risico's onvruchtbaarheid
- Opties behoud fertiliteit
- Ben direct, eerlijk, duidelijk
- Ben respectvol, onbevooroordeeld
- Ben voorbereid op emotionele reactie

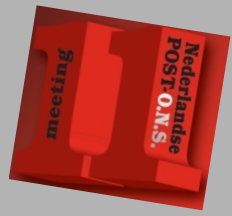
Prepare

Assess

Consider

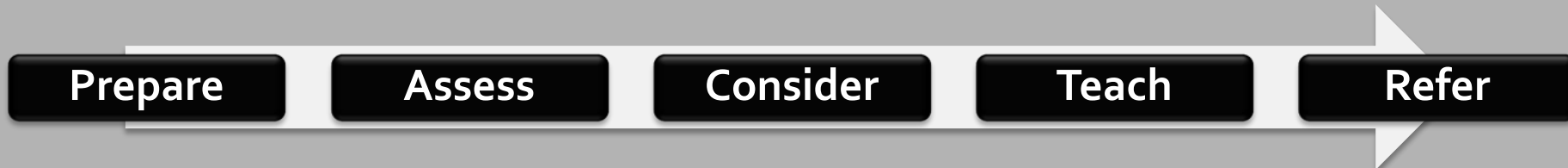
Teach

Refer

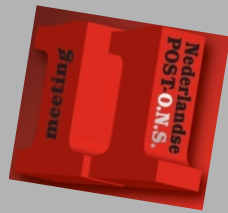

Refer - verwijst

- Organiseer verwijzing naar gynaecoloog
- Coördineer afspraken (tijdsplanning!)
- FU plan voor start kankerbehandeling

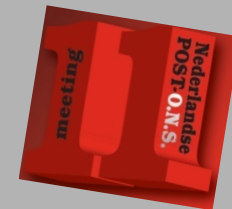
Met dank aan:

**Joanne Frankel Kelvin, MSN, RN,
AOCN**
Fertility Clinical Nurse Specialist
Memorial Sloan-Kettering
Cancer Center
New York, NY

Bronnen

- Joanne Frankel Kelvin MSN, R. A. (2 mei 2014). Parenthood after cancer treatment discussing fertility with your patients. New York: Memorial Sloan Kettering Cancer Center.
- Joanne Frankel Kelvin, E. P. (2 mei 2014). Premature Ovarian Failure. Etiology, Impact, and Management. New York: Memorial Sloan Kettering Cancer Center.
- Kelvin, J. F. (2010, juni). *New Program Can Help Cancer Patients Preserve Fertility*. Opgehaald van Memorial Sloan Kettering Cancer Center: <http://www.mskcc.org/magazine/june-2010/new-can-help-patients-preserve-fertility>
- Nederlandse Vereniging voor obstetrie en gynaecologie. (2001). *Prematuur ovarieel falen, diagnostiek en behandeling*. Utrecht: NVOG.
- Werkgroep Oncologische Gynaecologie. (2009). *Behoud van ovarieele functie na kankerbehandeling*. Utrecht: IKNL.